

Fast Fashion กับผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

Fast Fashion เกิดขึ้นมาเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคหลากหลายและเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทำให้อุตสาหกรรมนี้สามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจได้อย่างมหาศาล แต่ในอีกด้านหนึ่ง กลับส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคมในวงกว้าง จึงควรมีแนวทางการในการป้องกันและลดปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง

เทรนด์แฟชั่นที่มาไวไปไวประกอบกับความต้องการของผู้บริโภคที่หลากหลายส่งผลให้อุตสาหกรรมเสื้อผ้ามีการผลิตสินค้าตามกระแสที่คุณภาพต่ำ และราคาถูก โดยบางแบรนด์สามารถออกสินค้าใหม่กว่า 10,000 รายการในทุกสัปดาห์ เพื่อให้คนสามารถหาซื้อได้บ่อยครั้ง ส่งผลให้ธุรกิจ Fast Fashion เติบโตอย่างรวดเร็ว จากข้อมูล Research and Markets พบว่า ในปี 2567 มูลค่าตลาดของธุรกิจ Fast Fashion อยู่ที่ 142.06 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมาถึงร้อยละ 15.5 และคาดว่าจะในปี 2571 จะมีมูลค่าสูงถึง 197.05 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ขณะเดียวกัน ธุรกิจดังกล่าวยังสร้างงานให้กับผู้คนทั่วโลกเป็นจำนวนมาก โดยในปี 2566 มีการจ้างงานมากถึง 300 ล้านคน⁴⁵ สำหรับประเทศไทย ไม่ได้มีการจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับธุรกิจ Fast Fashion ไว้อย่างชัดเจน โดยถูกรวมอยู่ในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ซึ่งในปี 2565 มูลค่าทางเศรษฐกิจของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มมีมูลค่ามากถึง 1.6 แสนล้านบาท และจากข้อมูลปริมาณการผลิตและนำเข้าของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม พบว่า ในปี 2566 มีการผลิตเส้นใย 7.2 แสนตัน ผ้าผืน 287.1 ล้านเมตร และเสื้อผ้าสำเร็จรูปอยู่ที่ 110.8 ล้านชิ้น นอกจากนี้ ยังมีการนำเข้าสินค้าในกลุ่มเส้นใยมูลค่ากว่า 5.2 หมื่นล้านบาท และเสื้อผ้าสำเร็จรูปอีกกว่า 4.8 หมื่นล้านบาท โดยแรงงานที่อยู่ในภาคส่วนดังกล่าวมีจำนวนทั้งสิ้น 6.2 แสนคน⁴⁶ และส่วนใหญ่อยู่ในสาขาการผลิตเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกายในสัดส่วนมากถึงร้อยละ 68.1

แผนภาพ 18 ปริมาณการผลิต - นำเข้า ของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทย ปี 2566

อย่างไรก็ตาม แม้ Fast Fashion จะสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ แต่กระบวนการผลิตในหลายขั้นตอนกลับส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม กล่าวคือ

ด้านสิ่งแวดล้อม

1. การปล่อยก๊าซเรือนกระจก อุตสาหกรรมแฟชั่นปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ประมาณ 1.7 พันล้านตันต่อปี หรือคิดเป็นสัดส่วนมากถึงประมาณร้อยละ 10 ของการปล่อยก๊าซคาร์บอนฯ ทั่วโลก โดยมี

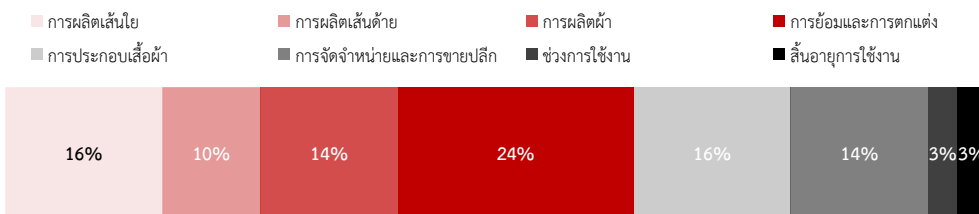
⁴⁵ McKinsey & Company, 2566 เข้าถึงได้จาก <https://www.mckinsey.com/featured-insights/mckinsey-explainers/what-is-fast-fashion>.

⁴⁶ ประกอบด้วย สาขาการผลิตสิ่งทอ และสาขาการผลิตเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย

สัดส่วนสูงกว่าอุตสาหกรรมการบินและการขนส่งทางเรือรวมกัน⁴⁷ ซึ่งอยู่ที่ประมาณเพียงร้อยละ 4⁴⁸ และคาดว่าภายในปี 2573 อาจเพิ่มขึ้นเกือบร้อยละ 50 เนื่องจากในกระบวนการผลิตต้องใช้พลังงานและทรัพยากรสูงมาก ขณะที่กรณีของประเทศไทย ศูนย์วิจัยกสิกรไทย (2567, น. 6) ได้คาดการณ์ว่า อุตสาหกรรมดังกล่าวจะปล่อยก๊าซคาร์บอนฯ ประมาณร้อยละ 4 – 8 ของการปล่อยก๊าซคาร์บอนฯ ทั้งประเทศ อีกทั้ง ขยะที่เกิดจากอุตสาหกรรมดังกล่าวกว่าร้อยละ 85 ยังถูกทิ้งไปโดยไม่แปรประโยชน์ มีเพียงร้อยละ 15 เท่านั้นที่มีการนำไปรีไซเคิลหรือรีไซเคิล⁴⁹

2. **การใช้น้ำเป็นจำนวนมาก และมลภาวะทางน้ำและอากาศที่มาจากกระบวนการย้อมและตกแต่ง** โดยในการผลิตเสื้อยืดตัวหนึ่งต้องใช้น้ำถึง 2,700 ลิตร ซึ่งเทียบเท่ากับปริมาณน้ำสำหรับดื่มของคนหนึ่งคนในระยะเวลากว่า 2.5 ปี ซึ่ง UN (2561) ระบุว่า กระบวนการผลิตของอุตสาหกรรม Fast Fashion สร้างมลภาวะทางน้ำสูงมาก โดยเฉพาะในกระบวนการย้อมและตกแต่ง เนื่องจากมีการใช้สารเคมีที่เป็นพิษและอันตรายในการผลิต ไม่ว่าจะเป็นสารหนู เบนซีน ตะกั่ว และของเสียมีพิษอื่น ๆ ส่งผลให้อุตสาหกรรมดังกล่าวปล่อยน้ำเสียในสัดส่วนมากถึงร้อยละ 20 ของปริมาณน้ำเสียจากทั่วโลก สอดคล้องกับ ILO ปี 2565⁵⁰ ที่ระบุว่า กระบวนการย้อมและตกแต่งของ Fast Fashion เป็นสาเหตุหลักของการปล่อยก๊าซคาร์บอนฯ มากที่สุดในสัดส่วนร้อยละ 24

แผนภาพ 19 สัดส่วนการปล่อยก๊าซคาร์บอนฯ ตลอดห่วงโซ่อุปทาน

ที่มา : Sardin et al., 2019 รวบรวมโดย ILO

3. **การเพิ่มขึ้นของขยะที่ย่อยสลายยาก** จากข้อมูลการวิจัยขององค์กร Earth.org⁵¹ ปี 2566 ระบุว่า เสื้อผ้าราว 1 แสนล้านตัวที่ผลิตขึ้นในแต่ละปี หรือมีจำนวนกว่า 92 ล้านตัน ต้องกลายเป็นขยะในหลุมฝังกลบ และคาดว่าภายในปี 2576 ขยะเสื้อผ้าจะเพิ่มจำนวนเป็น 134 ล้านตันต่อปี โดยมีเพียงร้อยละ 1 ที่สามารถนำกลับมารีไซเคิลได้ นอกจากนี้เสื้อผ้ามีส่วนประกอบของขยะพลาสติกที่ย่อยสลายได้ยากที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งมีชีวิต โดยเฉพาะในแหล่งน้ำตามธรรมชาติ กล่าวคือ กระบวนการผลิต Fast Fashion ทำให้เกิดขยะสิ่งทอจำนวนมาก โดยเฉพาะไมโครพลาสติกขนาดเล็กที่มาจากสิ่งทอประเภทสังเคราะห์ เช่น โพลีเอสเตอร์ อะคริลิก และไนลอน โดยเมื่อถูกปล่อยลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติจะส่งผลกระทบต่อสิ่งมีชีวิต จากข้อมูลของ European Environment Agency⁵² พบว่า ในปี 2565 ไมโครพลาสติกในมหาสมุทรมีจำนวนกว่า 14 ล้านตัน และมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นทุกปี โดยร้อยละ 35 มาจากธุรกิจ Fast Fashion ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความเสี่ยงในการสูญพันธุ์ของสัตว์ทะเล โดยกว่าร้อยละ 88 ของสัตว์ทะเลจำนวน 2,141 สายพันธุ์ในมหาสมุทร กำลังได้รับผลกระทบเชิงลบจากขยะพลาสติก⁵³

4. **การสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพและธรรมชาติที่เสื่อมโทรม** โดยเฉพาะในกระบวนการปลูกวัตถุดิบ การปลูกฝ้ายเพื่อการผลิตสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มครอบคลุมพื้นที่เพาะปลูกมากถึงร้อยละ 2.5 ของโลก และต้องใช้ยาฆ่าแมลงมากถึงร้อยละ 16 ของยาฆ่าแมลงที่ใช้ทั่วโลก นอกจากนี้ ยังมีการใช้สารกำจัดวัชพืชมากถึง

⁴⁷ UNFCCC, 2561

⁴⁸ Our World in Data เข้าถึงได้จาก <https://ourworldindata.org/ghg-emissions-by-sector>.

⁴⁹ สถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ ปี 2566

⁵⁰ บทความ Taking climate action: Measuring carbon emissions in the garment sector in Asia ของ ILO

⁵¹ องค์กรไม่แสวงหากำไรที่ทำหน้าที่สื่อสารและเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อม

⁵² <https://www.eea.europa.eu/publications/microplastics-from-textiles-towards-a>

⁵³ รายงานการวิเคราะห์ของกองทุนสัตว์ป่าโลก (WWF) ปี 2565

ร้อยละ 7 ของที่ใช้ทั่วโลก มากกว่าพืชผลทางการเกษตรอื่น ๆ อีกด้วย⁵⁴ ซึ่งนอกจากจะเป็นพืชต่อระบบประสาท ยังส่งผลทางตรงต่อความหลากหลายทางชีวภาพและความเสื่อมโทรมของหน้าดิน โดย McKinsey and Company ปี 2564 ระบุว่า การแพร่หลายของระบบการปลูกพืชเชิงเดี่ยว โดยเฉพาะการปลูกฝ้าย ส่งผลให้คุณภาพดินเสื่อมโทรม อีกทั้ง พืชพื้นเมืองหรือประชากรสัตว์ตามธรรมชาติเดิมที่มีอยู่ลดลง ขณะเดียวกันการใช้จ่ายแฟชั่นอย่างเข้มข้นในการปลูกฝ้ายยังทำให้ความหลากหลายทางชีวภาพในดินและประชากรแมลงผสมเกสรลดลงอีกด้วย

สำหรับด้านสังคม สามารถแบ่งผลกระทบได้ ดังนี้

1. **การสร้างวัฒนธรรมการบริโภคเกินพอดี (Overconsumption) Fast Fashion** ไม่ได้ส่งผลแค่ปริมาณขยะที่เพิ่มสูงขึ้นเท่านั้น ยังทำให้คนไม่ได้ตระหนักถึงคุณค่าของการซื้อสินค้า โดยวัฒนธรรมดังกล่าวเกิดจากการโฆษณาส่งเสริมการขายที่กระตุ้นให้คนซื้อมากกว่าความจำเป็นในการใช้ และทำให้ค่านิยมเปลี่ยน อาทิ การไม่ใส่เสื้อผ้าซ้ำ การใส่เสื้อผ้าแบบทิ้งขว้าง (ใส่ครั้งเดียวแล้วทิ้ง) นอกจากนี้ การรีวิวโปรโมทสินค้า การขายไลฟ์สไตล์ของ Influencer ยังกระตุ้นให้คนซื้อมากขึ้นไปอีก จากรายงาน 2019 Global Fashion Influencer Study พบว่า ร้อยละ 86 ของผู้บริโภค ตัดสินใจซื้อเสื้อผ้าหลังเห็นอินฟลูเอนเซอร์ใส่ ในกรณีของประเทศไทย จากข้อมูลผลสำรวจของ YouGov⁵⁵ พบว่า กว่าร้อยละ 40 ของคนไทย มีการทิ้งเสื้อผ้าหลังสวมใส่เพียงครั้งเดียว โดย 1 ใน 4 ทิ้งอย่างน้อย 3 ชิ้น ซึ่งสาเหตุการทิ้งส่วนใหญ่มาจากการคิดว่าเสื้อผ้าไม่เหมาะสมหรือมีตำหนิ ตลอดจนรู้สึกเบื่อ ซึ่งสะท้อนการเสพติดวัฒนธรรมการบริโภคเกินพอดี

2. **ปัญหาสุขภาพ** สินค้า Fast Fashion มักมีการปนเปื้อนของสารเคมี ที่สามารถสะสมในร่างกายและเป็นอันตรายต่อสุขภาพในระยะยาวได้ โดยเฉพาะไมโครพลาสติกหรืออนุภาคพลาสติกที่มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางเล็กกว่า 5 มิลลิเมตร ทำให้ยากต่อการกำจัด โดยเมื่อเข้าสู่ร่างกายอาจเข้าไปขัดขวางและรบกวนการทำงานของระบบฮอร์โมนและเส้นเลือด ตลอดจนส่งผลกระทบต่อพัฒนาการของเด็กเล็กได้ ซึ่ง WWF ระบุว่า ปัจจุบันมนุษย์อาจบริโภคไมโครพลาสติกเข้าสู่ร่างกายในปริมาณกว่า 2,000 ชิ้น หรือ 5 กรัมต่อสัปดาห์ เทียบเท่ากับบัตรเครดิต 1 ใบ คิดเป็น 20 กรัมต่อเดือน หรือ 240 กรัมต่อปี นอกจากนี้ จากข้อมูลของ Greenpeace ปี 2565 ที่ได้ทำการทดสอบความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์ Fast Fashion บางแบรนด์ที่มีการส่งขายไปหลายประเทศทั่วโลก พบการปนเปื้อนของสารเคมีอันตรายประเภทสารพาทาเลท⁵⁶ และสารฟอมาลดีไฮด์⁵⁷ ในสินค้ากลุ่มรองเท้าและชุดแต่งกายของเด็กผู้หญิงในปริมาณสูง ซึ่งนอกจากจะส่งผลกระทบต่อสุขภาพของผู้สวมใส่ ยังส่งผลกระทบในระดับที่รุนแรงกว่าในกลุ่มแรงงานที่ทำงานในภาคการผลิตดังกล่าว

3. **การละเมิดลิขสิทธิ์** ในยุคที่เทรนด์แฟชั่นเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว และการเข้าถึงข้อมูลและแรงบันดาลใจในการออกแบบทำได้ง่ายขึ้น ประกอบกับการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่อย่าง AI ทำให้การละเมิดลิขสิทธิ์

ที่มา : สำนักข่าวกรุงเทพธุรกิจ

ในอุตสาหกรรม Fast Fashion เกิดขึ้นได้ง่ายและบ่อยครั้ง โดยเฉพาะการคัดลอกดีไซน์ของแบรนด์หรูหรือดีไซเนอร์ชื่อดังมาผลิตสินค้าในราคาที่ถูกลง แม้การกระทำดังกล่าวจะผิดกฎหมายก็ตาม อาทิ ในปี 2564 บริษัท H&M ซึ่งเป็นบริษัทค้าปลีกด้านแฟชั่นของสวีเดน ได้ยื่นฟ้องบริษัท SHEIN ของจีน ฐานละเมิดลิขสิทธิ์และเครื่องหมายการค้า

⁵⁴ <https://www.theworldcounts.com/challenges/clothing/world-cotton-production-statistics>.

⁵⁵ ในปี 2560 บริษัท YouGov ซึ่งเป็นบริษัทวิจัยตลาดและวิเคราะห์ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตระดับนานาชาติของสหราชอาณาจักร ได้ทำการสำรวจความคิดเห็นของประชากรไทยเกี่ยวกับพฤติกรรมการซื้อเสื้อผ้า ในระหว่างวันที่ 20 -30 ตุลาคม 2560 โดยมีกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสำรวจจำนวน 1,137 คน

⁵⁶ หากได้รับในปริมาณมากและต่อเนื่องเป็นเวลานาน อาจส่งผลเสียกับสุขภาพในระยะยาว อาทิ พืชต่อระบบต่อมไร้ท่อและระบบสืบพันธุ์ ฮอร์โมนทำงานผิดปกติ กระจกตาอักเสบระบบประสาทส่วนกลาง ทำให้ปวดศีรษะ คลื่นไส้ อาเจียน

⁵⁷ หากสัมผัสโดยตรงจะทำให้ผิวหนังไหม้ และหากรับประทานเข้าไปในปริมาณมาก จะมีอาการปวดท้องอย่างรุนแรง อาเจียน อุจจาระร่วง หดสดี ระบบหมุนเวียนเลือดล้มเหลว และอาจทำให้เสียชีวิตได้

ในสินค้าหลายสิบรายการ อาทิ ชุดว่ายน้ำ สเวตเตอร์ นอกจากนี้ ในปี 2565 บริษัท UNIQLO ของญี่ปุ่น ได้มีการยื่นฟ้องบริษัท SHEIN เช่นกัน ในฐานะลอกเลียนแบบกระเป๋าสะพายไหล่รุ่นยอดนิยม ที่เรียกว่า Mary Poppins โดย UNIQLO ขายในราคาประมาณ 590 บาท ขณะที่ SHEIN ขายในราคาเพียง 80 บาท เป็นต้น

4. **การละเมิดสิทธิแรงงาน** ด้วยอุตสาหกรรม Fast Fashion เน้นการผลิตสินค้าราคาถูกในจำนวนมาก จึงต้องมีการควบคุมต้นทุนการผลิตให้อยู่ในระดับต่ำ ซึ่งนอกจากต้องลดต้นทุนด้านวัตถุดิบและคุณภาพการผลิตแล้ว มักจะมีการลดต้นทุนด้านแรงงานที่ผิดกฎหมายอย่างการละเมิดสิทธิแรงงานขึ้น โดยเฉพาะในประเทศที่เป็นฐานการผลิตที่อยู่ในเอเชีย อาทิ จากข้อมูลของ Amnesty International Thailand ปี 2565⁵⁸ พบว่า ร้อยละ 94 ของโรงงานผลิตเสื้อผ้า Fast Fashion ในกัมพูชามีการใช้แรงงานมากกว่าชั่วโมงการทำงานที่กฎหมายกำหนดโดยไม่ได้รับค่าชดเชยที่เหมาะสม ซึ่งมีแรงงานผู้หญิงกว่าร้อยละ 14 ที่เคยถูกลวนลามและข่มขืน และผู้หญิงร้อยละ 40 - 50 ถูกล่วงละเมิดด้วยคำพูด นอกจากนี้ ยังพบแรงงานที่เป็นเด็กอายุตั้งแต่ 5 - 17 ปี จำนวนกว่า 16.7 ล้านคน ต้องอาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสมอีกด้วย นอกจากนี้ จากข้อมูลการสำรวจของ UNICEF ปี 2563⁵⁹ ยังพบอีกว่า โรงงานผลิตเสื้อผ้าในเวียดนามทั้งหมดไม่มีมาตรการป้องกันสุขภาพและความปลอดภัยเป็นพิเศษสำหรับคนงานที่ตั้งครรภ์หรือให้นมบุตร

จากผลกระทบของ Fast Fashion ที่ได้กล่าวมานี้ ส่งผลให้หลายประเทศทั่วโลกเริ่มตระหนักมากขึ้น อาทิ ฝรั่งเศส ที่ในเดือนมีนาคม 2567 มีมติผ่านร่างกฎหมายควบคุมอุตสาหกรรม Fast Fashion โดยระบุว่า Fast Fashion เป็นภัยร้ายแรงต่อสิ่งแวดล้อมของประเทศ และอาจนำไปสู่การแบนถาวรในอนาคต สำหรับประเทศไทย อาจต้องดำเนินการเพื่อป้องกันและลดปัญหาที่เกิดจาก Fast Fashion คือ

1. **สนับสนุนให้อุตสาหกรรมสิ่งทอมีการปรับตัวให้สอดคล้องกับกระแส Sustainable Fashion และ Textile Recycling ที่ต้องลดการใช้สารเคมีที่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ** การผลิตสิ่งทอจากเส้นใยรีไซเคิลจะช่วยเพิ่มอัตราการรีไซเคิลได้มากขึ้น ซึ่งเป็นการนำขยะสิ่งทอที่เป่าประโยชน์จำนวนมากมาสร้างมูลค่าเพิ่ม โดยการผลิตสิ่งทอจากเส้นใยรีไซเคิลร้อยละ 100 จะช่วยลดปริมาณของการใช้น้ำมากถึงร้อยละ 95 และลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนฯ ได้กว่าร้อยละ 45 ต่อปี⁶⁰ และยังเป็นส่งเสริมให้ผู้บริโภคหันมาสนใจสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ดังนั้น หากภาครัฐมีการสนับสนุนให้ภาคธุรกิจปรับตัวจะเป็นโอกาสสำหรับไทยในระยะถัดไป อาทิ การมีมาตรการสนับสนุนด้านเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตและยกระดับสินค้าให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล อาทิ ญี่ปุ่น มีการออกหลักเกณฑ์การผลิตและการรีไซเคิลสินค้าสิ่งทอ เพื่อส่งเสริมให้ภาคธุรกิจมีการปรับตัวให้สอดคล้องกับข้อกำหนดของ EU เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าไปสู่ตลาดโลก

2. **ส่งเสริมให้มีการคัดแยกและจัดเก็บข้อมูลขยะประเภทต่าง ๆ ที่อยู่ในขยะมูลฝอย**⁶¹ โดยเฉพาะขยะสิ่งทอ ปัจจุบันไทยมีข้อมูลสถิติขยะมูลฝอยในภาพรวม โดยแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ แบ่งตามวิธีการกำจัด⁶² และแบ่งตามลักษณะทางกายภาพ⁶³ อย่างไรก็ตาม ยังไม่สามารถแยกปริมาณขยะออกเป็นรายชนิดได้ ทั้งที่ปัญหา

⁵⁸ บทความ เรื่อง สิทธิมนุษยชน กับ ‘แฟชัน’ เกี่ยวกันตรงไหน!? เข้าถึงได้จาก <https://www.amnesty.or.th/latest/blog/850/>.

⁵⁹ รายงาน CHILDREN’S RIGHTS IN THE GARMENT AND FOOTWEAR SUPPLY CHAIN: A PRACTICAL TOOL FOR INTEGRATING CHILDREN’S RIGHTS INTO RESPONSIBLE SOURCING FRAMEWORKS เข้าถึงได้จาก <https://www.unicef.org/media/70121/file/Childrens-rights-in-the-garment-and-footwear-supply-chain-2020.pdf>.

⁶⁰ ศูนย์วิจัย Krungthai COMPASS

⁶¹ ตาม IPCC Guidelines for National Greenhouse Gas Inventories ขยะมูลฝอย แบ่งออกเป็น 14 ชนิด ดังนี้ 1. เศษอาหาร-อาหารที่กินได้ 2. เศษอาหาร-เศษอาหารที่กินไม่ได้ 3. ขยะจากสวน 4. กระดาษ 5. ไม้ 6. สิ่งทอ 7. ผ้าอ้อม 8. ยางและหนัง 9. พลาสติก 10. โลหะ 11. แก้ว 12. ขยะอิเล็กทรอนิกส์ 13. ของเสียอันตราย และ 14. ขยะอื่น ๆ

⁶² คือ ขยะมูลฝอยที่ถูกนำกลับมาใช้ประโยชน์ ขยะมูลฝอยที่ถูกกำจัดถูกต้อง ขยะมูลฝอยที่ถูกกำจัดไม่ถูกต้อง และขยะมูลฝอยตกค้าง

⁶³ คือ ขยะอินทรีย์ ขยะรีไซเคิล ขยะอันตราย และขยะทั่วไป

ขยะสิ่งทอเป็นหนึ่งในปัญหาที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นมากในอนาคต ดังนั้น หากมีการคัดแยกและจัดเก็บข้อมูลอย่างชัดเจน และต่อเนื่อง จะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบายหรือมาตรการแก้ปัญหาได้อย่างตรงจุด โดยในหลายประเทศ อาทิ กลุ่มประเทศสหภาพยุโรปที่ได้มีการให้ความสำคัญอย่างชัดเจนทั้งในระดับแผนยุทธศาสตร์ของประเทศ โดยในปี 2566 ได้มีการเตรียมออกกฎหมายให้ประเทศสมาชิกต้องแยกขยะสิ่งทอออกจากขยะประเภทอื่น ซึ่งจะมีผลบังคับใช้จริงจึงในเดือนมกราคม ปี 2568

3. การกำกับดูแลการโฆษณา/การตลาดที่ส่งเสริมการขายสินค้า Fast Fashion ที่ไม่คำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งการที่สินค้า Fast Fashion สามารถโฆษณาได้อย่างเสรี โดยเฉพาะในช่องทางออนไลน์ที่มีการมุ่งเน้นในลักษณะต่าง ๆ ทำให้ผู้บริโภคตัดสินใจซื้อ โดยที่ไม่คำนึงถึงความจำเป็นหรือผลกระทบที่ตามมา ดังนั้น อาจจำเป็นต้องมีการกำหนดเงื่อนไขการโฆษณาอย่างเหมาะสม อาทิ การให้ข้อมูลรายละเอียดการผลิต/กระบวนการผลิต ข้อมูลการปล่อยก๊าซคาร์บอนฯ ของผลิตภัณฑ์ ตลอดจนมีการสร้างความตระหนักให้แก่ผู้บริโภคควบคู่ไปด้วย โดยในต่างประเทศอย่างเช่น ฝรั่งเศส มีการเตรียมออกมาตรการควบคุมการโฆษณาผลิตภัณฑ์เสื้อผ้า Fast Fashion ตลอดจนจะมีการปรับเงินผู้ผลิตสินค้าสิ่งทอที่ทำลายสิ่งแวดล้อมในประเทศอย่างจริงจังมากขึ้น

ประเทศ	แนวทาง/มาตรการกำกับดูแลอุตสาหกรรม Fast Fashion ของต่างประเทศ
ฝรั่งเศส	ออกร่างกฎหมายควบคุมอุตสาหกรรม Fast Fashion โดยมีมาตรการสำคัญ อาทิ ● การปรับเงินผู้ผลิตฐานทำลายสิ่งแวดล้อม 5 ยูโร (ประมาณ 194 บาท) ต่อเสื้อผ้าในอุตสาหกรรม Fast Fashion 1 ชิ้น และคาดว่าจะภายในปี 2573 อาจเพิ่มค่าปรับเป็น 10 ยูโร (ประมาณ 390 บาท) ● การควบคุมห้ามการโฆษณาแบรนด์และผลิตภัณฑ์เสื้อผ้า Fast Fashion ● การเก็บภาษีเพิ่มในสินค้าที่มีต้นทุนต่ำกว่าปกติ
สหภาพยุโรป	มีแผนยุทธศาสตร์สร้างอุตสาหกรรมสิ่งทอที่ยั่งยืนสู่เศรษฐกิจหมุนเวียน (EU Strategy for Sustainable and Circular Textiles) ที่มีเป้าหมายเพื่อให้ผลิตภัณฑ์สิ่งทอทั้งหมดใน EU จะต้อง 1) ทนทาน ซ่อมแซมได้ และรีไซเคิลได้ 2) ทำจากเส้นใยรีไซเคิลที่มีคุณภาพ 3) ปราศจากสารอันตราย และ 4) กระบวนการผลิตเคารพสิทธิมนุษยชน โดยมีมาตรการสำคัญที่ต้องขับเคลื่อนภายในปี 2573 คือ ● มีข้อกำหนดด้านการออกแบบเกี่ยวกับสัดส่วนวัสดุรีไซเคิลขั้นต่ำ ● มีการให้ข้อมูลรายละเอียดของสิ่งทอผ่าน Digital Product Passport ● กำกับดูแลปัญหาการหลอกลวงผู้บริโภคหรือโฆษณาเกินจริง (greenwashing) ● แก้ปัญหาการผลิตและการบริโภคที่มากเกินไปและป้องกันการทำลายสิ่งทอที่ส่งคืนหรือที่ขายไม่ได้ ● มาตรการ EPR (Extended Producer Responsibility) ภาคบังคับด้วยการคิดค่าธรรมเนียมตามระดับความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (eco - modulated fees) ● ลดการปลดปล่อยไมโครพลาสติกจากเส้นใยสังเคราะห์ ● จำกัดการส่งออกขยะสิ่งทอและส่งเสริมสิ่งทอยั่งยืนทั่วโลก ● ส่งเสริมรูปแบบธุรกิจหมุนเวียน (circular business) โดยปัจจุบันอยู่ระหว่างการจัดทำร่างกฎหมายว่าด้วยเรื่องการบริหารจัดการขยะที่เป็น “เสื้อผ้าไม่ใช่แล้ว” ที่เสนอให้ประเทศสมาชิกต้องแยกขยะสิ่งทอออกจากขยะประเภทอื่น ซึ่งจะเริ่มบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2568
รัฐนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา	จัดทำร่างกฎหมายที่เรียกว่า Fashion sustainability and social accountability act เพื่อกำกับดูแลผู้ประกอบการที่อยู่ในห่วงโซ่อุปทานของอุตสาหกรรมแฟชั่น โดยมุ่งเน้นไปที่ผู้ประกอบการสินค้าประเภทเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มและรองเท้าที่ประกอบกิจการในนิวยอร์กและมีรายได้มากกว่า 100 ล้านดอลลาร์สหรัฐต่อปี โดยกำหนดให้ผู้ประกอบการมีหน้าที่ดำเนินการจัดทำและเปิดเผยข้อมูล ดังนี้ ● การจัดทำแผนที่ของกระบวนการผลิตสินค้า (Supply Chain Mapping) ● การเปิดเผยข้อมูลการสอบทานธุรกิจ (Due Diligence Disclosure) ● การเปิดเผยข้อมูลผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคมที่มีความสำคัญ (Impact Disclosure) ● เป้าหมายในการลดผลกระทบ (Impact Reduction Targets)
ญี่ปุ่น	ออกหลักเกณฑ์การผลิตและการรีไซเคิลสินค้าสิ่งทอ สำหรับผู้ประกอบการธุรกิจด้านสิ่งทอ เพื่อให้สอดคล้องกับข้อกำหนดของ EU โดยมีมาตรการสำคัญ อาทิ ● การสร้างความตระหนักเรื่องสิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) ให้แก่กลุ่มบริษัทผู้ผลิตเส้นใย สิ่งทอ และเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย โดยจะสนับสนุนการใช้เส้นใยรีไซเคิล รวมทั้งการออกแบบเครื่องนุ่งห่มที่เอื้อต่อการรีไซเคิล ● การส่งเสริมให้ใช้วัตถุดิบจากธรรมชาติหรือเส้นใยที่นำกลับมาหมุนเวียน ● การควบคุมการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในกระบวนการผลิต มีการออกแบบให้สามารถนำกลับไปที่รีไซเคิลได้ง่าย เช่น มีการใช้กระดุมหรือซิปแบบเดียวกันหมด เป็นต้น ● ขอความร่วมมือให้ผู้ประกอบการด้านสิ่งทอทำกรอบแบบ ผลิต และจำหน่ายสินค้าที่มีคุณสมบัติตรงตามหลักเกณฑ์ด้านสิ่งแวดล้อม ● การขอการรับรองตามมาตรฐานสากล เช่น ISO ตลอดจนกำลังพิจารณาออกเครื่องหมายผลิตภัณฑ์สำหรับสินค้าที่เป็นไปตามข้อกำหนดเพื่อส่งเสริมการขายในตลาดโลกต่อไป

ที่มา : รวบรวมโดยกองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม สศช.